

INNLEDNING	2
GENERELLE KOMMENTARER TIL BROSJYREN	2
TILSVAR TIL HVERT KAPITTEL	3
Vår unike natur	3
Davvi vindkraft knuser vidda	3
Kaos i strømmarkedet	4
420 kV kun for vindkraft	5
Store mangler i konsekvensutredningene	5
Naturen vår er ikke til salgs	6

Innledning

Finnmark står ovenfor mange utfordringer som må finne politiske løsninger. Noen av disse må Finnmark løse alene som befolkningsutvikling i norske og samiske kjerneområder, nærings- og industriutvikling. Mens andre vil være en del av en større dugnad. De største er klima- og naturkrisene.

Ofte må en finne løsninger som griper inn i flere problemstillinger. Et eksempel på dette kan være å utvikle politikk som adresserer befolkningsutviklingen gjennom industriutvikling på en bærekraftig måte uten at dette går utover store naturverdier.

Slike løsninger vi alltid kreve kompromisser der alle må tåle endringer og tilpasninger. Ellers vil en ikke være i stand til å utvikle virkningsfull politikk. Mangel på slike løsninger vil ofte bli mye verre for lokalsamfunn og storsamfunn.

Davvi er et godt eksempel på dette. Prosjektet er stort og omfattende med inngrep i naturen og påvirkning lokalt på naturmiljøet. Den vil kreve tilpasninger fra andre arealbrukere som reindrift. Men på den andre siden vil parken skape store positive ringvirkninger både lokalt, regionalt og nasjonalt. Og være et viktig bidrag til å produsere utslippsfri kraft til grønne arbeidsplasser. Prosjektet vil dersom bygget, bli en motor i Finnmark.

Ett av de store spørsmålene i debatten om vindkraft i Norge handler om eierskap. Nå er det slik at det er fellesskapet som eier energiresursen. Kongsesjon for å drive vindpark gis for å forvalte denne ressursen på vegne av felleskapet i 30 år. I Davvi vindparks tilfelle er det selskapet Grenselandet AS.

Et annet spørsmål er hvem som tjener på å omdanne den fornybare kraftressursen. Svaret på det er at i Norge tjener alle på kraftressursen så lenge kraftressursen faktisk høstes. Det gjelder da både felleskapet gjennom skatter og avgifter, og selskapet som forvalter den gjennom avkastning på investert kapital. Men det mest interessante er verdien som skapes når kraften tas i bruk. [1 TWh genererer 1,7 mrd i verdiskapning dersom kraften tas i bruk industrielt.](#)

Det store spørsmålet er om summen av de positive ringvirkningene er større enn de negative, samtidig som tilpasningene som kreves av andre arealbrukere er akseptable. Dette er også et politisk spørsmål.

Generelle kommentarer til brosjyren

Brosjyren omfatter mange temaer. Men den bærer preg av delvis å være kopiert fra andre prosjekter lengre sør og dermed ikke er helt relevant for Davvi.

Billedbruken er stort sett fra områder ikke relatert til Davvi prosjektet. Og brosjyren bærer preg av udokumenterte påstander vi mener er feil.

Brosjyren legger opp til kun deler av sentrale problemstillinger og utelater viktige deler som kreves for å kunne adressere helheten i et slikt prosjekt som Davvi.

Tilsvar til hvert kapittel

Vår unike natur

En skriver her om høstingskultur, karbonlagring og henviser til myrer og våtmark. En unnlater å nevne at planområdet for Davvi er svært karrig med lavt arts mangfold av planter og dyr, og ingen inngrep blir gjort i myrer og våtmarker. Det er helt riktig å påstå at naturen har sitt eget karbonlager, men det er lite relevant i denne saken.

Det påstås at det grønne skiftet dreier seg om å bevare naturen. Dette er en grov forenkling av de utfordringene vi står ovenfor. Vi står ovenfor 2 globale kriser, klimakrisen (som ikke blir nevnt i det hele tatt) og naturmangfoldkrisen. Klimakrisen dreier seg om å kutte utslipp i alle sektorer. Utslippskutt krever at vi går over fra fossile energikilder til fornybare. Dette vil kreve en enorm omlegging av energisystemene i Norge og resten av verden. Og det vil kreve bruk av nye arealer.

Klimakrisen vil fremover være den største trusselen for naturmangfoldet. Løser vi ikke denne, vil vi ikke klare å bevare naturen og gi den mulighet til å fungere slik den har gjort i titusener av år. Samtidig må vi ikke forsterke naturmangfoldkrisen med arealinngrep i områder med stort naturmangfold. Derfor blir den viktige debatten hvor vi må bruke mer arealer til vindkraft, ikke om vi skal gjøre det.

Davvi vindkraft knuser vidda

Det opplyses at det skal bygges ut inntil 267 turbiner som er 200m høye. Dette er delvis feil og kombinerer to tall som ikke er riktig. Prosjektet omsøker 800 MW med 5-12 MW turbiner. Det gir 67 stk 12 MW til 160 stk 5 MW turbiner (totalt 800 MW). Men det er 12 MW som er totalt 200m høy. 5 MW turbin størrelsen vil være vesentlig lavere, anslagsvis 150m.

Det påstås at en skal bygge ut 4 gigantiske trafostasjoner for 420 kV. Dette er feil. Det skal etableres en 33/132/420 kV stasjon, og 2 stk 33/132 kV stasjoner. Og ingen av disse vil være i nærheten av størrelsen til Tana Bru.

Det påstås at vi får kobling til sørnorske kraftlinjer og kraftpriser, uten at dette er nærmere dokumentert. Dette er ikke korrekt. Med Davvi vindpark vil en mer enn doble dagens kraftproduksjon i Finnmark og dette vil redusere kraftprisen i fylket samt redusere nettleien forbruker betaler.

Brosjyren hevder at rypeflokker er veldig utsatt og er den fuglearten som rammes hardest av vindkraftindustrien. Den største trusselen mot ryper er rypejakt. Det er en forsvinnende liten del av ryper som dør i kollisjon med vindmøller.

Det påstås at det er funnet hekkeplasser av den utryddingstruede dverggåsen. Gaissene har absolutt ingen verdi for en art som dverggås. Ikke hekker eller raster de i denne typen områder, og trekket følger i hovedsak de store dalførene. Den største norske hekkeforekomsten for dverggås ligger på vidda vest for Lakselv, og vi er ikke kjent med at det hekker dverggås i nærheten av Davvi.

Brosjyren opplyser at gaissaene er svært viktig område for helheten og overlevelsen til fjellreven. Det er ingen ynglelokaliteter for fjellrev oppe på Gaissene, eller i umiddelbar nærhet av planområdet, men enkeltindivider kan selvsagt forekomme på streif her. Området fungerer mest som en vandringskorridor for fjellrev fra ulike delpopulasjoner. Å si at Gaissene er svært viktig for fjellrev er en betydelig overdrivelse.

En hevder at planområdet er blitt viktigere for reinsdyrene som følge av klimaendringene da det er tørrere snø i høyden. Rbd 13 har vinterbeite i områdene mellom Iskoras og Anarjohka langs grensen til Finland, helt sør i fellesbeitedistriktet Rbd 17 i Karasjok. Dette fordi det her er reinlav under snøen som reinen graver seg ned til og spiser. Arealet innenfor selve planområdet domineres av blokkmark og andre ikke-vegeterte substrater, og har svært liten beiteverdi for tamrein. Dette vil ikke endre seg med klimaendringene som pågår, i overskuelig fremtid.

Kaos i strømmarkedet

Brosjyren hevder at Nord-Norge har et enormt kraftoverskudd. Det er riktig som det sies at kraftoverskuddet i dag i et normalår er på anslagsvis 7 TWh. Men det er også slik at Finnmark om vinteren i et normalår har kraftunderskudd.

Melkøya/Wisting vil ta 3 TWh. Og en må ha minimum 10-15% kraftoverskudd i et normalår for å ha et noenlunde stabilt kraftsystem uten for stor volatilitet i kraftprisene. Da er det ikke noe overskudd igjen.

I hovedsak landbasert industri har meldt inn til Statnett et ønske om anslagsvis 28 TWh nytt forbruk i Nord-Norge. Dette illustrerer mulighetsbildet Finnmark har dersom det muliggjøres, men det vil være helt umulig å få etablert uten store mengder ny fornybar kraft.

Statnett anslår at Norge vil gå mot kraftunderskudd i et normalår i 2026 (<https://frifagbevegelse.no/ntb/norges-kraftoverskudd-er-borte-om-fem-ar-advarer-statnett-6.158.853864.4a54eccc1e4>). Dersom dette skulle skje, betyr det at vi må importere kraft fra EU, som selv sliter stort med å løsrive seg fra russisk olje og gass.

Det påstås at en vindturbin produserer i snitt bare 30% av tiden. Dette er helt feil. En blander her *brukstid* (årsproduksjon/installert effekt) med *driftstid* over året. En vindpark i Finnmark har høyere brukstid enn et gjennomsnitt vannkraftverk. Og det produserer hele året med kun noen timers stopp når det er helt vindstille (som det sjelden er i planområdet).

Erfaringer viser også at variasjoner i kraftproduksjon fra år til år ikke er større enn tilsiget til et vannkraftverk. Mens tilsiget til et vannkraftverk kommer primært i sommerhalvåret (om vinteren kommer nedbør som snø), produserer vindkraften mest om vinteren når kraftforbruket er størst. Kombinert med vann gir dette et mer robust kraftsystem enn bare vannkraft.

En påstår at vindparkene gir høyere nettleie pga bygging av linjer. Dette er feil. Et vindkraftverk må betale sitt eget nett frem til påkoblingspunkt på regional/sentralnettet. Må regional/sentralnettet oppgraderes pga vindparken, må vindparken også betale gjennom et anleggsbidrag. Det er i de fleste tilfeller slik at nettleien enten er uendret eller blir lavere når et vindkraftverk settes i drift. Dette gjelder særlig i områder med kraftunderskudd.

Det påstås at vindkraft er et subsidiesluk. Dette er ikke riktig. Vindkraften har i dag ingen direkte eller indirekte subsidier.

Det påstås at ny 420 kV fra Skaidi til Varangerbotn skulle skape import av skyhøye kraftpriser. Det er uklart for oss hvordan det skulle skje all den tid at Finnmark er en del av NO4 som er ett prisområde. NO4 er grovt sett Nordland, Troms og Finnmark.

En påstår at avfall fra vindturbiner ikke er resirkulerbart. Det fremstår usikkert hva dette avfallet skulle være. Men dersom en snakker om resirkulering av vindturbiner etter endt brukstid, vil omtrent alt være resirkulerbart. Turbiner består stort sett av metaller som resirkuleres. Og bladene vil også resirkuleres når disse skal tas ned fra Davvi. Systemer for dette utvikles i dag av alle de store vindturbinprodusentene.

En sier at naturen har null kroner i verdi. Dette er for så vidt riktig. På samme måte som natur en beslaglegger til veier, hus, hytter, etc. Men vi er enige i at natur burde verdisettes for alle typer inngrep. Det blir et politisk spørsmål.

Det påstås av vindmøller og utenlandskabler har gitt kaos i strømmarkedet i sør. Dette er feil. Vindkraften reduserte strømregningen i 2021 med opptil 4.500 kroner for en vanlig husholdning, viser

en beregning THEMA Consulting har utført. Rapporten viser at vindkraften utgjør omtrent 11 prosent av Norges kraftforbruk, og at den bidrar til å redusere prisene gjennom økt produksjon.

Her er noen nøkkeltall fra rapporten:

- En typisk husholdning ville betalt mellom 2.000 og 4.500 kroner mer for strøm i 2021 uten vindkraften, avhengig av hvor i landet man bor.
- Dersom vi ikke hadde hatt vindkraftproduksjon vil kraftprisen vært omtrent 8 øre/kWh høyere i Sør-Norge, og rundt 18 øre/kWh høyere i Midt- og Nord-Norge.
- Dersom det bygges 1 GW ny vindkraft i Norge (Davvi er 0,8 GW) vil en typisk husholdning i Sør-Norge spare omtrent 250 kroner i 2025 og rundt 350 kroner i 2030. I Midt- og Nord-Norge ville en typisk husholdning spare rundt 1250 kroner i 2025 og rundt 450 kroner i 2030.

Det påstås at lovnader om arbeidsplasser og kommuneøkonomi vurderes som svært tvilsomme der det henvises til tidligere erfaringer. Erfaringene fra parker i drift viser tvert imot at inntektene og verdiskapningene i kommunene stemmer godt overens med det som har vært analysert i konsesjonssøknadene. Disse påstandene i brosjyren stemmer derfor lite overens med virkeligheten.

420 kV kun for vindkraft

En påstår at forsyningssikkerheten til Øst-Finnmark kan løses uten å bygge 420 kV. Det hevdes at dette bedre kan gjøres med en 132 kV. Her må en anføre at dette synet ikke deles verken av Statnett, Nettselskapene i Finnmark eller det politiske miljø. Det har jobbet iherdig i mange år for å få etablert denne 420 kV linjen nettopp for å styrke forsyningssikkerheten opp på et akseptabelt nivå.

En påstår at Øst Finnmark har et enormt kraftoverskudd. Faktum er at Finnmark i dag går i omtrent kraftbalanse i et normalår. Og Finnmark er i kraftunderskudd om vinteren.

Det påstås at 420 kV vil importere sørnorske strømpriser uten at dette er dokumentert eller forklart på noen måte. Som tidligere nevnt, er Finnmark innenfor NO4 som er et prisområde. En 420 kV fra Skaidi til Varangerbotn vil ikke påvirke kraftprisene i noen retning.

Det påstås at kraftlinjer og vindturbiner som visstnok skal gå på kryss og tvers over vidda vil fungere som enorme sperregjerder. For det første er selve påstanden ikke riktig. De kraftnettene som er bygget/planlegges er like mye knyttet til forsterkning av sentral/regionalnettet som mer produksjon. Og de går parallelt med eller erstatter gamle kraftlinjer

Når det gjelder kollisjonsrisiko for fugl, så er det (basert på eksisterende forskning) mye som tilsier at tykkelsen på ledningene har en god del å si for kollisjonsrisikoen. Dette betyr at en 420 kV ledning normalt innebærer mindre kollisjonsrisiko for fugl enn en 132 kV ledning langs samme trasè, siden ledningene har større diameter. Å bytte ut gamle 132 kV ledninger med en ny 420 kV ledning, vil derfor kunne redusere kollisjonsrisikoen for fugl totalt sett. Ved bygging av nye 420 kV ledninger kan man også implementere avbøtende tiltak (dvs. montere fugleavvisere på spesielt utsatte strekninger) som eksisterende 132 kV ledninger ikke har. Da kan den positive virkningen av oppgraderingen økes ytterligere. Det er ikke noe som tilsier at en 420 kV ledning vil innebære noen barrierevirkning for fugl («sperregjerde»).

Store mangler i konsekvensutredningene

Her har de plukket ut løsrevne sitater fra KU-rapporten for naturmangfold. Faktum er at det er gjennomført nærmere 1.000 timer med feltundersøkelser i prosjektet over flere år. Kunnskapsgrunnlaget når det gjelder naturmangfold innenfor planområdet på Davvi er godt og er nok bedre enn på de fleste andre norske vindkraftprosjektene, i tillegg til at risikoen for skade er vesentlig mindre (pga lite trekkfugl, lite vegetasjon, etc).

Naturen vår er ikke til salgs

Brosjyren setter viddas egenverdi opp mot kortsiktig profitt. De aller fleste i verden i dag er enig i at vi må endre energikilden fra fossil til fornybare kilder, og nøkkelen til å gjennomføre denne endringen er konkurransedyktig ny fornybar kraft. Dette er en stor utfordring for den etablerte energibransjen – og en enorm mulighet for Nord-Norge som har en av verdens beste vindressurser.

Det påstås at det er en liten naturperle igjen i Finnmark. Riktigere å si er at planområdet ligger i utkanten av Skandinavias største sammenhengende villmarks-områder, som dekker store deler av Troms og Finnmark, Nord-Sverige, Nord-Finland og Kolahalvøya i Russland.

Mange fugle- og dyreartene i regionen krysser landegrensene, og store deler av Nordkalotten er lite berørt av tekniske inngrep. Samtidig tilbyr store deler av Nordkalotten vesentlig bedre livsvilkår for de fleste artene enn selve planområdet, som er artsfattig.

Det er ikke grunnlag for å si at en utbygging av vindkraft oppe på de svært skrinne og artsfattige gaissene vil medføre bestandsmessige konsekvenser for fugl eller dyr. Hverken i et regionalt, nasjonalt eller internasjonalt perspektiv.

Oslo 01.07.2022

For Grenselandet AS

Harald Dirdal
Prosjektleder